

תנ"ך

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	היסטוריוגרפיה ונבואה	—	(2x28)	—	56 נקודות
פרק שני	—	נושאי החובה	—	(3x8)	—	24 נקודות
פרק שלישי	—	נושאי ההרחבה	—	(1x8)	—	8 נקודות
פרק רביעי	—	קטע להבנה ולניתוח	—	(3x4)	—	12 נקודות
					—	סה"כ
					—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.

(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתוב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — היסטוריוגרפיה ונבואה (56 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-3.

בכל שאלה שבחרת, ענה על סעיף א — חובה (12 נקודות) ועל שניים מן הסעיפים ב-ד (לכל סעיף — 8 נקודות).

(לכל שאלה — 28 נקודות)

1. קרא מלכים א, י"ב, 1-20.

- א וילך רחבעם שכס פי שכס
- ב בא כל-ישראל להמליך אתו: ויהי כשמע וירבעם בן-נבט והוא עודנו במצרים אשר ברח מפני המלך שלמה וישב
- ג ירבעם במצרים: וישלחו ויקראו-לו ויבאו ירבעם וכל-קהל ישראל וידברו אל-רחבעם לאמר: אביך הקשה את-עלנו ואתה עתה הקל מעבדת אביך הקשה ומעלו הכבד אשר נתן עלינו ונעבדך: ויאמר אליהם לכו-עד שלישה ימים ושובו אלי וילכו העם: ויועץ המלך רחבעם את-הזקנים אשר-היו עמדים את-פני שלמה אביו בהיתו חי לאמר איך אתם נועצים להשיב את-העם הזה דבר: וידבר אליו לאמר אם היום תהיה עבד לעם הזה ועבדתם ועניתם ודברת אליהם דברים טובים והיו לך עבדים כל-הימים: ויעזב את-עצת הזקנים אשר יעצהו ויועץ את-הילדים אשר גדלו אתו אשר העמדים לפניו: ויאמר אליהם מה אתם נועצים ונשיב דבר את-העם הזה אשר דברו אלי לאמר הקל מן-העל אשר נתן אביך עלינו: וידברו אליו הילדים אשר גדלו אתו לאמר כה-תאמר לעם הזה אשר דברו אליך לאמר אביך הכביד את-עלנו ואתה הקל מעלינו כה תדבר אליהם קטני עבה ממתי אבי: ועתה אבי העמים עליכם על כבוד ואני אסיף על-עלכם אבי יסר אתכם בשוטים ואני איסר אתכם בעקרבים: ויבו ירבעם וכל-העם אל-רחבעם ביום השלישי כאשר דבר המלך לאמר שובו אלי ביום השלישי: ויעץ המלך את-העם קשה ויעזב את-עצת הזקנים אשר יעצהו:

יד וידבר אליהם בעצת הילדים לאמר אבי הכביד את-עלכם
 ואני אסיף על-עלכם אבי יסר אתכם בשוטים ואני איסר
 טו אתכם בעקרבים: ולא שמע המלך אל-העם כי-היתה סבה
 מעם ה' למען הקים את-דברו אשר דבר ה' ביד אחיה
 טז השילני אל-ירבעם בן-נבט: וירא כל-ישראל כי לא-שמע
 המלך אלהים וישבו העם את-המלך ודבר ולאמר מה-לנו
 חלק בדוד ולא-נחלה בבן-ישי לאהליך ישראל עתה ראה
 יז ביתך דוד וילך ישראל לאהליו: ובני ישראל הישבים בערי
 יהודה וימלך עליהם רחבעם:
 יח וישלח המלך רחבעם את-אדרם אשר על-המים וירגמו כל-
 ישראל בו אבן וימת והמלך רחבעם התאמין לעלות
 ט במרפבה לנוס ירושלים: ויפשו ישראל בבית דוד עד היום
 כ הזה: ויהי כשמע כל-ישראל כי-שב ירבעם
 וישלחו ויקראו אתו אל-העדה וימליכו אתו על-כל-
 ישראל לא היה אחרי בית-דוד זולתי שבט-יהודה לבדו:

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) מהי הדרישה של שבטי הצפון מן המלך רחבעם? (4 נקודות)

(2) רחבעם התייעץ עם שתי קבוצות אנשים בנוגע לשאלה כיצד להגיב על דרישה זו.

ציין את שתי הקבוצות, והסבר מהי העצה שיעצה לו כל אחת מהן. בסס את דבריך על הכתוב. (8 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. יש הטוענים כי שבטי הצפון באו לשכם מתוך רצון לשתף פעולה עם המלך רחבעם.

לעומתם יש הטוענים כי שבטי הצפון מוצגים כמי שכבר בהתחלה רצו לפרוש מממלכת בית דוד.

הבא מן הקטע שלפניך ראיה אחת לכל טענה, והסבר כל ראיה.

ג. (1) קרא פסוקים 1-12 בקטע שלפניך.

הבא מן הכתוב שתי ראיות שבתחילה היה רחבעם מוכן לנהל משא ומתן עם שבטי הצפון, והסבר כל ראיה.

בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

(2) קרא פסוקים 13-14 ופסוק 18 בקטע שלפניך.

מפסוקים אלה אפשר ללמוד כי חל שינוי בגישתו של רחבעם כלפי שבטי הצפון הן באופן דיבורו הן במעשיו.

הסבר את השינוי באופן הדיבור ובמעשים. (4 נקודות)

ד. קרא פסוקים 6-14 בקטע שלפניך וגם מלכים א, י"א, 11-13.

(1) מהי הסיבה לפילוג הממלכה על פי פרק י"ב, 6-14 שלפניך, ומהי הסיבה לפילוג על פי פרק י"א, 11-13?

(4 נקודות)

(2) על פי פסוק 15 בקטע שלפניך, הסבר כיצד שתי הסיבות שצינת בסעיף (1) משולבות זו בזו. (4 נקודות)

בְּיָמֵי
 שְׁמֹנֶה עָשָׂר שָׁנָה יְהוֹיָכִן בְּמַלְכוֹ וַיְשַׁלֵּשׂה חֳדָשִׁים מֶלֶךְ
 בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אָמוֹ נְחֻשְׁתָּא בֶת-אֶלְנָתָן מִירוּשָׁלַם: וַיַּעַשׂ
 הָרַע בְּעֵינֵי ה' כְּכָל אֲשֶׁר-עָשָׂה אָבוֹ: בַּעַת הַהִיא עָלָה
 עֲבָדֵי נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל יְרוּשָׁלַם וְתָבֵא הָעִיר בַּמִּצּוֹר:
 וַיָּבֵא נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל עַל-הָעִיר וְעַבְדָּיו צָרִים עָלֶיהָ:
 וַיֵּצֵא יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ-יְהוּדָה עַל-מֶלֶךְ בָּבֶל הוּא וְאָמוֹ וְעַבְדָּיו
 וּשְׂרָיו וְסָרִיסָיו וַיִּקַּח אֹתוֹ מֶלֶךְ בָּבֶל בַּשָּׁנָה שְׁמֹנֶה לְמַלְכוֹ:
 וַיֵּצֵא מִשֵּׁם אֶת-כָּל-אֹצְרוֹת בֵּית ה' וְאֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ
 וַיִּקְצֹץ אֶת-כָּל-כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל
 בְּהִיכַל ה' כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה': וְהִגִּילָה אֶת-כָּל-יְרוּשָׁלַם וְאֶת-
 כָּל-הַשָּׂרִים וְאֶת כָּל-גְּבוּרֵי הַחֵיל עִשְׂרֵה אֲלָפִים גּוֹלָה וְכָל-
 הַחֲרָשׁ וְהַמַּסְגָּר לֹא נִשְׁאַר זֹלַת דֶּלֶת עַם-הָאָרֶץ: וַיִּגַּל אֶת-
 יְהוֹיָכִין בְּבִלְהָ וְאֶת-אֵם הַמֶּלֶךְ וְאֶת-נָשֵׁי הַמֶּלֶךְ וְאֶת-סָרִיסָיו
 וְאֶת אוֹלֵי הָאָרֶץ הוֹלִיךְ גּוֹלָה מִירוּשָׁלַם בְּבִלְהָ: וְאֶת כָּל-
 אֲנָשֵׁי הַחֵיל שִׁבְעַת אֲלָפִים וְהַחֲרָשׁ וְהַמַּסְגָּר אֲלֶף הַפֶּלַ
 גְּבוּרִים עָשִׂי מַלְחָמָה וַיָּבִיֵאם מֶלֶךְ-בָּבֶל גּוֹלָה בְּבִלְהָ:
 וַיִּמְלֹךְ מֶלֶךְ-בָּבֶל אֶת-מַתְנִיָה דָדוֹ תַּחְתָּיו וַיִּסֵּב אֶת-
 שְׁמוֹ צְדָקְיָהוּ: בְּיָמֵי-עֲשָׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צְדָקְיָהוּ
 בְּמַלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אָמוֹ
 חֲמוּטַל בֶּת-יִרְמְיָהוּ מִלְּבָנָה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי ה' כְּכָל
 אֲשֶׁר-עָשָׂה יְהוֹיָכִין: כִּי וְעַל-אֶף ה' הִיתָה בִירוּשָׁלַם
 וּבִיהוּדָה עַד-הַשְּׁלֹכוֹ אֹתָם מֵעַל פָּנָיו וַיִּמְרֹד צְדָקְיָהוּ בְּמֶלֶךְ
 בָּבֶל:

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) בקטע שלפניך מתוארת הגליה.

פֶּרֶט אילו קבוצות הוגלו, לאן, ובאיזו שנה (על פי שנה לועזית). (6 נקודות)

(2) הסבר מדוע הגלה נבוכדנאצר דווקא קבוצות אלה (שציינת בסעיף 1). (6 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. (1) קרא פסוקים 8-9 שלפניך.

הכתוב מביא פרט אחד בלבד בנוגע להתנהגות של יהויכין. מהו הפרט?

(4 נקודות)

(2) הסבר כיצד פרט זה (שציינת בסעיף 1) ותיאור האירועים בעת מלכות יהויכין

משרתים את מגמת ההיסטוריוגרף של ספר מלכים. (4 נקודות)

ג. קרא פסוק 15 שלפניך, וגם **מלכים ב**, כ"ה, 27-30.

אף שמחבר ספר מלכים מספר על חורבן יהודה, הוא מסיים את ספרו בפרט חיובי.

מהו פרט זה, וכיצד הוא מסיים באופן חיובי את הסיפור על יהויכין ועל מלכות בית דוד?

ד. קרא פסוקים 17-18 שלפניך.

(1) הסבר כיצד עלה צדקיהו לשלטון. בסס את דברייך על הכתוב. (4 נקודות)

(2) קרא פסוק 17 ופסוק 20 שלפניך, וגם **מלכים ב**, כ"ה, 7.

בעקבות המסופר על צדקיהו בפסוקים אלה — כיצד אפשר להסביר שהבבלים הענישו אותו

בעונש חמור ואכזרי כל כך? (4 נקודות)

3. קרא עמוס, ה', 21-27.

כא שְׁנֵאתִי מְאִסְתִּי חֲגִיכֶם וְלֹא אֶרְיֹחַ בְּעֵצְרֵיכֶם: כִּי אִם־תֵּעָלוּ־
 לִי עֲלוֹת וּמִנְחֹתֵיכֶם לֹא אֶרְצֶה וְשִׁלְּם מְרִיאֵיכֶם לֹא אֶבְיֹט:
 כב הָסֵר מֵעָלֵי הַמֶּזֶן שְׂרִיךְ וְזִמְרַת נְבִלֶיךָ לֹא אֶשְׁמַע: וַיְגַל כַּמִּים
 כה מִשֹּׁפֵט וַצְדָקָה כָּנַחַל אֵיתָן: הַזְבַּחִים וּמִנְחָה הַגִּשְׁתֶּם־לִי
 טו בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה בֵּית יִשְׂרָאֵל: וּנְשֹׂאתֶם אֶת סִפּוֹת
 מִלִּפְנֵיכֶם וְאֵת כִּיּוֹן צִלְמֵיכֶם כּוֹכַב אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם
 כז לָכֶם: וְהִגַּלְתִּי אֶתְכֶם מִהַלְאָה לְדַמְשֶׁק אָמַר ה' אֱלֹהֵי־
 צַבָּאוֹת שָׁמוּ:

ענה על סעיף א (חובה).

א. בקטע שלפניך הנביא מבקר את התנהגות העם, ומתאר את ההתנהגות הרצויה בעיני ה'.
 מהי ההתנהגות שהנביא מבקר, ומהי הדרישה שהוא מציב לעם? בסס את דבריך על הכתוב.

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוק 25 בקטע שלפניך וגם ירמיה, ז', 22.

שני הנביאים מזכירים את העבר כדי לבסס את טענותיהם.

איזו תקופה שני הנביאים מזכירים, ומהו המסר שרצו שניהם להעביר באמצעות הזכרת תקופה זו דווקא?

ג. קרא פסוקים 24-25 בקטע שלפניך.

(1) ציין והסבר אמצעי ספרותי אחד שהנביא משתמש בו בפסוקים אלה. (4 נקודות)

(2) הסבר את התרומה של האמצעי שציינת בסעיף (1) להבנת המסר של הנביא.

(4 נקודות)

ד. קרא פסוקים 26-27 בקטע שלפניך.

(1) קרא גם עמוס, ד', 6-11.

בפסוקים 6-11 מוזכרים אסונות. הסבר לָשֵׁם מה הביא ה' אסונות אלה על העם.

(4 נקודות)

(2) לפי דברי הנבואה בפסוקים 26-27 בקטע שלפניך, האם הושגה המטרה שבגללה הביא האל את האסונות?

נמק, ובסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

פרק שני — נושאי החובה (24 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 4-7 (לכל שאלה — 8 נקודות).

תוכן

4. קרא דברים, כ', 1-10.

א
 בִּיתְצֵא לַמִּלְחָמָה עַל-
 אֵיבֶךָ וּרְאִיתָ סוֹס וְדָבַר עִם רֶב מִמֶּךָ לֹא תִירָא מִהֶם כִּי הִיא
 ב אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֵךְ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וְהָיָה כִּקְרַבְכֶם אֶל-
 ג הַמִּלְחָמָה וְנִגַּשׁ הַפָּהָן וְדַבֵּר אֶל-הָעָם: וְאָמַר אֱלֹהִים שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קִרְבִּים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל-אֵיבֵיכֶם אֶל-יָרֵךְ
 ד לְבַבְכֶם אֶל-תִּירָאוֹ וְאֶל-תַּחְפְּזוֹ וְאֶל-תַּעֲרֵצוּ מִפְּנֵיהֶם: כִּי הִיא
 ה אֱלֹהֵיכֶם הַהֵלֵךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֵם עִם-אֵיבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ
 ו אֶתְכֶם: וְדַבְרוּ הַשְּׂטָרִים אֶל-הָעָם לֵאמֹר מִי-הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה
 ז בַּיִת-חֲדָשׁ וְלֹא חָנְכוֹ יֵלֵךְ וַיֵּשֶׁב לְבֵיתוֹ פְּנֵי-יָמוֹת בַּמִּלְחָמָה
 ח וְאִישׁ אַחֵר יַחְנֹכֶנּוּ: וּמִי-הָאִישׁ אֲשֶׁר נָטַע כָּרֶם וְלֹא חָלְלוֹ יֵלֵךְ
 ט וַיֵּשֶׁב לְבֵיתוֹ פְּנֵי-יָמוֹת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יַחְלֹלֶנּוּ: וּמִי-
 י הָאִישׁ אֲשֶׁר אָרַשׁ אִשָּׁה וְלֹא לָקַחָהּ יֵלֵךְ וַיֵּשֶׁב לְבֵיתוֹ פְּנֵי-יָמוֹת
 כ בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִקְחָנָהּ: וַיִּסְפּוּ הַשְּׂטָרִים לְדַבֵּר אֶל-הָעָם
 טו וְאָמְרוּ מִי-הָאִישׁ הִירָא וְרֵךְ הַלֵּבב יֵלֵךְ וַיֵּשֶׁב לְבֵיתוֹ וְלֹא יָמוּס
 י את-לֵּבב אָחִיו כְּלָבָבוּ: וְהָיָה כְּכֹלֵת הַשְּׂטָרִים לְדַבֵּר אֶל-הָעָם
 י וּפְקֻדוֹ שְׁרֵי צְבָאוֹת בְּרֵאשׁ הָעָם:

א. מי הן ארבע הקבוצות המקבלות פטור מיציאה למלחמה? (4 נקודות)

ב. יש חשש שאנשים רבים יהיו זכאים לפטור הרביעי, ולא יצאו למלחמה.

קרא את פירוש רשב"ם שלפניך.

'ילך וישב לביתו', אם ירך לבבו וירא [מ]מזלו 'פן ימות במלחמה' וגו', שיש נותן אל לבו כשהולך למלחמה ודואג – שמה אין לי מזל לחנוך את ביתי או את אשתי או את כרמי, ולכך גרם מזלי ללכת עתה במלחמה – ומתוך [כך] ירא למות. ושלושה מעשים הזכיר בית ואישה וכרם, ולבסוף כולל כל הדברים 'מי האיש הירא ורך הלבב' (פסוק ח').

הסבר כיצד פירוש רשב"ם מבטל חשש זה. (4 נקודות)

י אֲנִי קִהַלְתִּי הָיִיתִי מֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַם: וְנָתַתִּי אֶת-
 לְבָבִי לְדָרוֹשׁ וּלְתוֹר בַּחֲכָמָה עַל כָּל-אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַחַת
 הַשָּׁמַיִם הוּא. וְעִנֵּן רַע נָתַן אֱלֹהִים לִבִּנִי הָאָדָם לַעֲנוּת בּוֹ:
 יד רָאִיתִי אֶת-כָּל-הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַחַת הַשָּׁמַיִם וְהִנֵּה הַכֹּל
 ט הֵבֵל וְרַעוּת רוּחַ: מַעוֹת לֹא-יִוָּכַל לְתַקֵּן וְחֶסְרוֹן לֹא-יִוָּכַל
 טו לְהַמְנוֹת: דִּבְרַתִּי אֲנִי עִם-לִבִּי לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה הִגְדַּלְתִּי
 וְהוֹסַפְתִּי חֲכָמָה עַל כָּל-אֲשֶׁר-הָיָה לִפְנֵי עַל-יְרוּשָׁלַם וּלְבָבִי
 יז רָאָה הִרְבָּה חֲכָמָה וְדַעַת: וְאֵתְנָה לְבָבִי לְדַעַת חֲכָמָה וְדַעַת
 יח הַלְלוֹת וּשְׂכָלוֹת יִדְעֵתִי שְׁגִם-זֶה הוּא רַעִיוֹן רוּחַ: כִּי בָרַב
 חֲכָמָה רַב-כַּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת וְיוֹסִיף מִכְּאוֹב:

על פי הקטע שלפניך, מהי המסקנה שהסיק קהלת בנוגע לחוכמה, ומה הביא אותו למסקנה זו?
 בסס את דבריך על הכתוב.

נביאי אמת ונביאי שקר

א וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַהִיא בְּרֵאשִׁית מַמְלַכַת
 צְדַקְיָה מֶלֶךְ-יְהוּדָה בִּשְׁנַת הַרְבַּעִית בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי אָמַר
 בְּשָׁנָה אֵלַי חֲנַנְיָה בֶן-עֲזוּרָה הַנְּבִיא אֲשֶׁר מַגְבֵּעוֹן בְּבֵית ה' לְעֵינַי
 ב הַפְּהַנִּים וְכָל-הָעָם לֵאמֹר: כֹּה-אָמַר ה' עֲבֹאוֹת אֱלֹהֵי
 ג יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר שְׁבַרְתִּי אֶת-עַל מֶלֶךְ בָּבֶל: בַּעוֹד וְשְׁנַתִּים
 ד יָמִים אֲנִי מוֹשִׁיב אֶל-הַמְּקוֹם הַזֶּה אֶת-כָּל-כְּלֵי בַיִת ה'
 אֲשֶׁר לָקַח נְבוּכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל מִן-הַמְּקוֹם הַזֶּה וַיָּבִיֵאם
 ה בָּבֶל: וְאֵת-יְכִנְיָה בֶן-יְהוִיָקִים מֶלֶךְ-יְהוּדָה וְאֶת-כָּל-גְּלוֹת
 ו יְהוּדָה הַבָּאִים בְּכֹלָה אֲנִי מוֹשִׁיב אֶל-הַמְּקוֹם הַזֶּה נְאֻם-ה'
 ה כִּי אֲשַׁבֵּר אֶת-עַל מֶלֶךְ בָּבֶל: וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנְּבִיא אֶל-
 חֲנַנְיָה הַנְּבִיא לְעֵינַי הַפְּהַנִּים וּלְעֵינַי כָּל-הָעָם הַעֲמִידִים בְּבֵית
 י ה': וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנְּבִיא אֲמֵן כִּן יַעֲשֶׂה ה' יְקָם ה'
 אֶת-דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר נִפְאָת לְהָשִׁיב כְּלֵי בַיִת ה' וְכָל-הַגּוֹלָה
 ז מִבָּבֶל אֶל-הַמְּקוֹם הַזֶּה: אֲךְ שָׁמַע-נָא הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי
 דֹּבֵר בְּאָזְנוֹךָ וּבְאָזְנֵי כָל-הָעָם:

א. ציין מהו האירוע מן העבר שחנניה מזכיר בדבריו, וכתוב באיזו שנה (לועזית) הוא התרחש. (4 נקודות)

ב. פָּרַט שְׁתַּיִים מן ההבטחות שהבטיח חנניה לעם. בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

תגובות על החורבן ושיבת ציון

7. קרא חגי, א', 7-15.

ז כה אמר ה' צבאות שימו לבבכם על-
 ח דרכיכם: עלו ההר והבאתם עץ ובנו הבית וארצהו בו ואכבד
 ט אמר ה': פנה אל-הרבה והנה למעט והבאתם הבית
 ונפתחי בו יען מה נאם ה' צבאות יען ביתי אשר-הוא
 י חרב ואתם רצים איש לביתו: על-כן עליכם בלאו שמים
 יא מטל והארץ בלאה יבולה: ואקרא חרב על-הארץ ועל-
 ההרים ועל-ההרדן ועל-התירוש ועל-היצהר ועל אשר
 תוציא האדמה ועל-האדם ועל-הבהמה ועל כל-יגיע
 יב פפים: וישמע זרפבל ו בן-שלתיאל ויהושע
 בן-יהוצדק הכהן הגדול וכל שארית העם בקול ה'
 אלהיהם ועל-דברי חגי הנביא כאשר שלחו ה' אלהיהם
 יג ויראו העם מפני ה': ויאמר חגי מלאך
 ה' במלאכות ה' לעם לאמר אני אתכם נאם-ה':
 יד ויער ה' את-רוח זרפבל בן-שלתיאל פחת יהודה
 ואת-רוח יהושע בן-יהוצדק הכהן הגדול ואת-רוח כל
 שארית העם ויבאו ויעשו מלאכה בבית-ה' צבאות
 טו אלהיהם: ביום עשרים וארבעה לחדש בששי
 בשנת שתים לדירוש המלך:

א. הכתוב מדגיש כי חגי פעל בשליחות האל.

בסס קביעה זו על ראייה מן הקטע שלפניך, והסבר את הראיה. (4 נקודות)

ב. האם הצליחה שליחותו של חגי? הסבר את דבריך, ובסס אותם על הכתוב. (4 נקודות)

פרק שלישי — נושאי ההרחבה (8 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 8-9 (8 נקודות).

נביאי אמת ונביאי שקר

8. קרא ירמיה, כ"ו, 7-16.

וישמעו הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם
 אֶת־יְרֵמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּבֵית ה' וַיְהִי
 כְּכַלּוֹת יְרֵמְיָהוּ לְדַבֵּר אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה ה' לְדַבֵּר אֶל־כָּל־
 הָעָם וַיִּתְּפְּשׂוּ אֹתוֹ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם לֵאמֹר מוֹת
 תָּמוּת: מְדוּעַ נְבִיִּית בְּשֵׁם־ה' לֵאמֹר כִּשְׁלוֹ יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה
 וְהָעִיר הַזֹּאת תִּחְרַב מֵאִין יוֹשֵׁב וַיִּקְהַל כָּל־הָעָם אֶל־יְרֵמְיָהוּ
 בְּבֵית ה': וַיִּשְׁמְעוּ שְׂרֵי יְהוּדָה אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּעֲלוּ
 מִבֵּית־הַמֶּלֶךְ בֵּית ה' וַיֵּשְׁבוּ בַּפֶּתַח שַׁעַר־הַחֹדֶשׁ:
 וַיֹּאמְרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים אֶל־הַשָּׂרִים וְאֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר
 מִשְׁפַּט־מוֹת לְאִישׁ הַזֶּה כִּי נִבֵּא אֶל־הָעִיר הַזֹּאת כְּאֲשֶׁר
 שָׁמַעְתֶּם בְּאָזְנֵיכֶם: וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ אֶל־כָּל־הַשָּׂרִים וְאֶל־כָּל־
 הָעָם לֵאמֹר ה' שְׁלַחְנִי לְהַנְּבִיא אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶל־הָעִיר
 הַזֹּאת אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתֶּם: וְעַתָּה הִיטִיבוּ
 דְרֹכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וּשְׁמַעוּ בְּקוֹל ה' אֱלֹהֵיכֶם וַיִּנְחַם ה'
 אֶל־הָרֵעָה אֲשֶׁר דִּבַּר עֲלֵיכֶם: וְאֲנִי הֲנִי בִידְכֶם עֲשׂוּ־לִי כְּטוֹב
 וְכִיִּשֶׁר בְּעֵינֵיכֶם: אֲךָ וַיִּדַע תְּדַעוּ כִּי אִם־מִמַּתִּים אַתֶּם אֹתִי
 כִּי־דָם נָקִי אַתֶּם נֹתְנִים עֲלֵיכֶם וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְאֶל־יִשְׁבֵּיהָ
 כִּי בְאֵמַת שְׁלַחְנִי ה' עֲלֵיכֶם לְדַבֵּר בְּאָזְנֵיכֶם אֶת כָּל־
 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם
 אֶל־הַכֹּהֲנִים וְאֶל־הַנְּבִיאִים אִין־לְאִישׁ הַזֶּה מִשְׁפַּט־מוֹת כִּי
 בְּשֵׁם ה' אֱלֹהֵינוּ דִּבַּר אֵלֵינוּ:

א. במה מאשימים את ירמיהו על פי הקטע שלפניך? (4 נקודות)

ב. קרא גם דברים, י"ח, 18-20.

על מה בחוק בדברים מסתמכים אלה המאשימים את ירמיהו? הסבר. (4 נקודות)

תגובות על החורבן ושיבת ציון

9. קרא תהלים, קל"ז, 1-6.

א על־נְהַרֹות וּבְבַל שָׁם יִשְׁבְּנוּ גַם־בְּכִינוּ בְּזִכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן: עַל־
 ג עַרְבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְיֵנוּ כְּנִרוֹתֵינוּ: כִּי שָׁם וּשְׂאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ
 ד דְּבַר־שִׁיר וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֵחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אֵיךְ נִשְׁיֵר
 ה אֶת־שִׁיר־הַהֵלֶל עַל אֲדַמַּת נֶכֶד: אִם־אֶשְׁפָּחךָ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁפַּח
 ו יְמִינִי: תִּדְבֹּק לְשׁוֹנֵי וּלְחַפְי אִם־לֹא אֶזְכְּרֶכִי אִם־לֹא אֶעֱלֶה
 אֶת־יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחָתִי:

במזמור שלפניך בא לידי ביטוי חשש שהכותב מבקש לתת עליו מענה.

מפני מה כותב המזמור חושש? הדגם והסבר את החשש באמצעות שתי דוגמאות מן המזמור.

פרק רביעי — קטע להבנה ולניתוח (12 נקודות)

ענה על שאלה 10 — חובה ועל שתיים מן השאלות 11-13 (לכל שאלה — 4 נקודות).

קרא שמואל א, י"ח, 1-22.

א וַיְהִי כְּכֹלֹתוֹ לְדַבֵּר אֶל-שָׁאוּל
 וּנְפֹשׁ יְהוֹנָתָן נִקְשְׂרָה בְּנַפְשׁ דָּוִד וַיֹּאחֲזוּ יְהוֹנָתָן בְּנַפְשׁוֹ: וַיִּקְחֵהוּ שָׁאוּל בַּיּוֹם הַהוּא וְלֹא נָתַן לְשׁוּב בֵּית אָבִיו: וַיְכַרֵת
 יְהוֹנָתָן וְדוֹד בְּרִית בְּאַהֲבָתוֹ אֹתוֹ כְּנַפְשׁוֹ: וַיִּתְּפֹשֶׁט יְהוֹנָתָן
 אֶת-הַמַּעִיל אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתְּנֵהוּ לְדָוִד וּמַדְיָו וְעַד-חֲרָבּוֹ וְעַד-
 קִשְׁתּוֹ וְעַד-חֲגָרוֹ: וַיֵּצֵא דָוִד בְּכָל אֲשֶׁר יִשְׁלַחֵנוּ שָׁאוּל יֹשְׁבֵיל *
 וַיִּשְׁמָהוּ שָׁאוּל עַל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּיטֹב בְּעֵינָיו כֹּל-הָעָם וְגַם
 בְּעֵינָי עַבְדֵי שָׁאוּל: וַיְהִי בְּבֹאֵם בְּשׁוּב דָּוִד
 מֵהַכּוֹת אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי וַתִּצְאָנָה הַנְּשִׁים מִכָּל-עָרֵי יִשְׂרָאֵל
 לְשׁוֹר וְהַמַּחְלוֹת לְקִרְאֵת שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ בַּתְּפִים בְּשִׂמְחָה
 וּבִשְׁלֵשִׁים: וַתַּעֲנִינָה הַנְּשִׁים הַמְּשַׁחֲקוֹת וַתֹּאמְרֵן הֲכֵה שָׁאוּל
 בְּאַלְפּוֹ וְדוֹד בְּרַבְּבֵתָיו: וַיַּחַר לְשָׁאוּל מְאֹד וַיִּדַע בְּעֵינָיו הַדְּבַר
 הַזֶּה וַיֹּאמֶר נָתַנּוּ לְדָוִד רַבְּבוֹת וְלִי נָתַנּוּ הָאֲלָפִים וְעוֹד
 לוֹ אֵךְ הַמְּלוּכָה: וַיְהִי שָׁאוּל עֹנֵן אֶת-דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא
 וְהַלְאָה: וַיְהִי מִמַּחֲרַת וַתִּצְלַח רוּחַ אֱלֹהִים ו
 רָעָה אֶל-שָׁאוּל וַיִּתְּנָבֵא בַתּוֹךְ-הַבַּיִת וְדָוִד מִנְּגֵן בְּיָדוֹ כַּיּוֹם ו
 בַּיּוֹם וַתַּחֲנִית בְּיַד-שָׁאוּל: וַיִּטַּל שָׁאוּל אֶת-הַחֲנִית וַיֹּאמֶר אֲפֹה
 בְּדוֹד וּבִקְיָר וַיִּסֹּב דָּוִד מִפְּנֵי פַעֲמִים: וַיֵּרָא שָׁאוּל מִלְּפָנָי דָּוִד
 כִּי-הָיָה הָהֵם עִמּוֹ וּמַעַם שָׁאוּל סָר: וַיִּסְרֵהוּ שָׁאוּל מִעִמּוֹ
 וַיִּשְׁמָהוּ לוֹ שֶׁר-אַלְף וַיֵּצֵא וַיִּבֵּא לִפְנֵי הָעָם: ** וַיְהִי
 דָּוִד לְכָל-דָּרָכּוֹ מִשְׁכִּיל וְהָהֵם עִמּוֹ: וַיֵּרָא שָׁאוּל אֲשֶׁר-הוּא
 מִשְׁכִּיל מְאֹד וַיַּגֵּר מִפְּנָיו: וְכָל-יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה אָהֲבֵ אֶת-דָּוִד
 כִּי-הוּא יוֹצֵא וּבֹא לִפְנֵיהֶם: וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-
 דָּוִד הִנֵּה בָתִּי הַגְּדוּלָּה מֵרַב אֶתָּה אֶתְּן-לְךָ לְאִשָּׁה אֵךְ הַיְהִי-לִי
 לְבֶן-חָיִל וְהִלַּחֵם מִלְחָמוֹת הָהֵם: וְשָׁאוּל אָמַר אֶל-תְּהִי יָדִי בְּ

* ישכיל — הצליח.

** יוצא ויבא לפני העם — הנהיג את העם במלחמות.

יח וַתְּהִי־בּוֹ יַד־פְּלִשְׁתִּים: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁאוּל
 מי אֲנִי וּמִי חַיֵּי מִשְׁפַּחַת אָבִי בְּיִשְׂרָאֵל כִּי־אֵהִי חֶתָּן לַמֶּלֶךְ:
 ט וַיְהִי בַעַת תֵּת אֶת־מִרְבַּב בַּת־שָׁאוּל לְדָוִד וְהִיא נָתַנָּה
 כ לְעֶדְרִיאֵל הַמַּחֲלָתִי לְאִשָּׁה: וַתֹּאדֹב מִיְכַל בַּת־שָׁאוּל אֶת־
 כא דָּוִד וַיִּגְדּוּ לְשָׁאוּל וַיִּשֶׁר הַדָּבָר בְּעֵינָיו: וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶתְנַנֶּה לוֹ
 וַתְּהִי־לוֹ לְמוֹקֵשׁ וַתְּהִי־בּוֹ יַד־פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד
 כב בְּשֵׁתִים תִּתְּחַתֶּן בִּי הַיּוֹם: וַיֵּצֵא שָׁאוּל אֶת־עַבְדּוֹ דָּבָרוֹ אֶל־
 דָּוִד בַּלֵּט יָאֹמֵר הִנֵּה חַפֵּץ בְּךָ הַמֶּלֶךְ וְכָל־עַבְדָּיו אֲהַבִּיךָ
 וְעַתָּה הִתְּחַתֶּן בַּמֶּלֶךְ:

ענה על שאלה 10 — חובה.

10. בקטע שלפניך מסופר כי שאול ניסה להמית את דוד בדרך ישירה ובדרך עקיפה. הבא מן הקטע דוגמה לכל אחת מן הדרכים האלה, והסבר את הדוגמאות.

ענה על שתיים מן השאלות 11-13.

11. הבא מן הקטע שלפניך שתי דוגמאות שבהן מודגשת עלייתו לגדולה של דוד לעומת דעיכתו של שאול, והסבר אותן.

12. קרא פסוקים 1-5 שלפניך.

בשמואל א, כ"ב, 8 שאול מאשים את יהונתן בנו שעודד את דוד למרוד בו: "כי הקים בני את עבדי עלי".
 על פי פסוקים 1-5 בקטע שלפניך, האם ההאשמה הזאת מוצדקת? נמק את דבריך, ובסס אותם על הכתוב.

13. קרא פסוקים 6-9 שלפניך.

שאול כעס על הנשים בשל שירתן משום שחשב שהן חלקו לדוד כבוד רב יותר משחלקו לו.
 קרא גם את פירוש "דבר שמואל" שלפניך:

וסיפר הכתוב כי צאתם [של הנשים] היה לקראת שאול המלך, לא לקראת דוד כי ידעו זאת [הנשים] שאין חולקין כבוד לעבד בפני רבו... ואף כי [ועל אחת כמה וכמה לא התכוונו] להגדיל מעלתו על מעלת שאול שזה מְרַד במלכות.
 על פי פירוש זה, האם היה כעסו של שאול מוצדק? נמק.

בהצלחה!